
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI

Hanna Godlewska-Majkowska

Wprowadzenie

W dobie globalizacji oraz narastających międzynarodowych przepływów kapitału finansowego i rzeczowego, coraz większego znaczenia nabiera pomiar atrakcyjności inwestycyjnej regionów. Inwestorzy, chcąc dokonać inwestycji, pragną uwzględnić wpływ czynnika przestrzennego na rachunek zysków i strat konkretnego projektu. Analiza atrakcyjności inwestycyjnej jest także przedmiotem zainteresowań instytucji rynku kapitałowego, a szczególnie banków. Lokalizacja inwestycji wiąże się bowiem z ryzykiem kredytowym. W zależności od oceny owego ryzyka bank może różnicować warunki kredytowania przedsięwzięć inwestycyjnych w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego. Atrakcyjność inwestycyjna ma także duże znaczenie dla kreatorów przestrzeni ekonomicznej, tj. władz samorządowych. W ich gestii pozostają bowiem decyzje determinujące sposób zagospodarowania terenu, jak również kreowanie kapitału ludzkiego. Władze samorządowe potrzebują zatem instrumentów analitycznych, pozwalających na bieżące monitorowanie zmian zachodzących w atrakcyjności inwestycyjnej zarządzanego regionu, a także na potrzeby weryfikacji podjętych decyzji zarządczych.

W wyniku zainteresowania pomiarem atrakcyjności inwestycyjnej tych dwóch grup społecznych, podejmowane są próby waloryzacji atrakcyjności inwestycyjnej¹. W niniejszym artykule zostaną przedstawione wyniki badań nad atrakcyjnością inwestycyjną polskich regionów, przeprowadzonych w 2007 roku przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej².

---

¹ Najbardziej znane są raporty Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową oraz Centrum Badań Regionalnych.

² *Atrakcyjność regionów Polski dla inwestycji w sferze usług*. Praca zbiorowa zespołu w składzie: prof. SGH dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska – kierownik tematu, prof. SGH dr hab. Irena Lichniak, prof. SGH dr hab. Teresa Pakulska, dr hab. Małgorzata Poniatowska-Jaksch, dr Paweł Bartoszczuk, dr Aleksander Werner, dr Mariusz Kopniak, mgr Agnieszka Komor, mgr Magdalena Typa, mgr Beata Żelazko, Szkoła Główna Handlowa, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, Warszawa, październik 2007. Badanie statutowe Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie w 2007 roku w ramach realizacji tematu *Rozwój przedsiębiorstw w sferze usług. Tworzenie wartości poprzez serwicyzację życia gospodarczego*, kierowanego przez prof. SGH dr. hab. Andrzeja Hermana.

Badanie obejmowało wszystkie regiony administracyjne Polski szczebla wojewódzkiego i podregionalnego. Jednakże niniejszy artykuł został poświęcony aplikacyjności tychże badań i możliwości wykorzystania zaproponowanych, nowych mierników do monitorowania atrakcyjności inwestycyjnej tylko dla województwa mazowieckiego. Dlatego celem niniejszego opracowania jest ukazanie sposobu wykorzystania nowych wskaźników w badaniach nad atrakcyjnością inwestycyjną województwa mazowieckiego.

Założenia i metody badawcze

Punktem wyjścia zespołu badawczego było przyjęcie następujących założeń:

1. Istnieje potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna regionów.
2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna to zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiągnięcie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji). Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna to zdolność regionu do absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć wartością napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz wartością inwestycji w przedsiębiorstwach.
3. Pomędzy rzeczywistą atrakcyjnością inwestycyjną a efektywnością zaangażowanego kapitału (rzeczowego, finansowego, ludzkiego i przyrodniczego) występuje zależność wprost proporcjonalna, dlatego uzasadnione jest tworzenie wskaźników analogicznych do mikroekonomicznych na potrzeby analizy przestrzennej.
4. Analiza atrakcyjności inwestycyjnej jest prowadzona dla regionów różnych szczebli taksonomicznych, z zachowaniem zasady porównywalności.
5. Do oceny atrakcyjności inwestycyjnej dopuszczone są zmienne jednocechowe i pseudojednocechowe, stanowiące w sposób jednoznaczny stymulanty lub destymulanty atrakcyjności inwestycyjnej potencjalnej lub rzeczywistej.
6. Wszystkie zmienne jednocechowe i pseudojednocechowe nie są ze sobą skorelowane ($r < 0,70$).
7. Wskaźniki pseudojednocechowe składają się na mikroklimaty, a mikroklimaty na wskaźnik syntetyczny atrakcyjności inwestycyjnej potencjalnej lub rzeczywistej.
8. Wskaźniki pseudojednocechowe są konstruowane przy dążeniu do eliminacji subiektywności wag.

9. Wyznaczanie potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej dla poszczególnych sekcji PKD opiera się o wskaźniki analogicznie do wskaźników obliczanych dla całej gospodarki narodowej, z małymi wyjątkami stosownie do specyfiki danego rodzaju działalności.

Wychodząc z założenia, że atrakcyjność inwestycyjną należy z jednej strony zmierzyć w sposób porównywalny dla wszystkich szczebli podziału terytorialnego, a z drugiej uwzględnić możliwie jak najwięcej zmiennych diagnostycznych, opisujących zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej, zastosowano dwuwariantowy pomiar potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej.

Pierwszy z wariantów to propozycja umożliwiająca pomiar atrakcyjności inwestycyjnej dowolnych konstelacji i ugrupowań jednostek administracyjnych. Oparty jest on na wskaźniku potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI 1), zbudowanym na bazie 13 zmiennych jednocechowych, których użyto do wyliczenia wskaźników cząstkowych, opisujących mikroklimaty: uwarunkowań demograficznych, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej i rynku zbytu.

Na mikroklimat uwarunkowania demograficznego składają się: ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wskaźnik aktywności zawodowej, obliczony jako liczba osób pracujących w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz gęstość zaludnienia.

Mikroklimat infrastruktury technicznej został określony na podstawie gęstości sieci wodociągowej w km na 100 km², gęstości sieci kanalizacyjnej w km na 100 km², gęstości sieci gazowej w km na 100 km², gęstości sieci drogowej (drogi gminne i powiatowe) w km na 100 km².

Podstawą waloryzacji mikroklimatu infrastruktury społecznej są: liczba placówek służby zdrowia na 100 tys. mieszkańców, liczba aptek na 100 tys. mieszkańców, liczba mieszkańców na jeden sklep, powierzchnia użytkowa mieszkań na jednego mieszkańca. Ostatni z mikroklimatów – rynek zbytu – bazuje na wskaźnikach cząstkowych, takich jak: dochody budżetu gmin z podatku PIT na 100 mieszkańców oraz dochody budżetów gmin z podatku CIT na 100 pracujących.

W celu uzyskania bardziej pogłębionej oceny potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej zastosowano drugi wariant obliczeń, w którym zrezygnowano z porównywalności ocen na wszystkich szczeblach taksonomicznych. Drugi wariant oceny atrakcyjności inwestycyjnej (PAI 2) obejmuje następujące mikroklimaty: uwarunkowania demograficzne, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna, rynek zbytu, kapitał ludzki, badania i rozwój (B+R). Do ich konstrukcji wykorzystano dodatkowe dziewięć zmiennych, takich jak:

- studenci szkół wyższych na 1000 mieszkańców, absolwenci szkół wyższych na 1000 pracujących, średni współczynnik skolaryzacji, ich konglomerat tworzy mikroklimat „kapitał ludzki” (wersja podstawowa)³,
- całoroczne obiekty turystyczne na 100 tys. mieszkańców, liczba komputerów w szkołach na 10 tys. mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, procentowy udział komputerów w szkole podłączonych do internetu, które uwzględniono dodatkowo w mikroklimacie infrastruktury społecznej,
- zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo, automatyzacja na 100 podmiotów gospodarki narodowej, nakłady na działalność B+R faktycznie poniesione, które ujęto w nowym mikroklimacie B+R.

Zespół zaproponował także wskaźnik rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), skonstruowany jako konglomerat następujących mikroklimatów:

- mikroklimat produktywności majątkowej, obliczony jako średnia ważona wartości dodanej brutto podzielonej przez wartość brutto środków trwałych w gospodarce narodowej według sektorów, gdzie wagą jest udział pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej,
- mikroklimat produktywności pracy – średnia ważona wartości dodanej brutto na 1 pracującego według sektorów, gdzie wagę stanowi udział pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej,
- mikroklimat samofinansowania – iloraz dochodów własnych budżetów gmin do wydatków ogółem,
- mikroklimat rentowności majątku – iloraz różnicy dochodów własnych gmin z majątku i wydatków majątkowych z budżetów gmin oraz dochodów własnych gmin z majątku,
- mikroklimat kapitał przyrodniczy – średnia arytmetyczna standaryzowanych cech: iloraz sumy emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do sumy zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych, średnioroczna dynamika przyrostu obszarów prawnie chronionych, tereny zielone na 100 mieszkańców w ha, udział terenów zielonych w powierzchni województw (wraz z lasami).

Jako podstawę przekształcenia zbioru wskaźników jednocechowych we wskaźniki pseudojednocechowe potraktowano metodę wagowo-korelacyjną. Przyjęta metoda pozwala na zminimalizowanie wpływu subiektywnej oceny autora na wyniki końcowe, przy jednoczesnym uwzględnieniu niejednakowego wpływu

---

³ Mikroklimat „kapitał ludzki” oraz mikroklimat „uwarunkowania demograficzne” rozpatrywane razem składają się na syntetyczny mikroklimat kapitał ludzki (wersja rozszerzona), używany do pogłębionych analiz atrakcyjności inwestycyjnej.

wu poszczególnych zmiennych na wielkość wskaźnika końcowego. Odpowiada to w większym stopniu rzeczywistości niż w przypadku pominięcia rang poszczególnych zmiennych cząstkowych. Obliczone wartości syntetycznego wskaźnika pseudojednocechowego stały się podstawą podziału zbioru jednostek przestrzennych na klasy A-F, których zakres został wyznaczony przez lewostronnie domknięte przedziały o następujących dolnych granicach:

Klasa A: $Av + S(x)$,

Klasa B: $Av + 0,5S(x)$,

Klasa C: Av ,

Klasa D: $Av - 0,5S(x)$,

Klasa E: $Av - S(x)$,

Klasa F: 0,

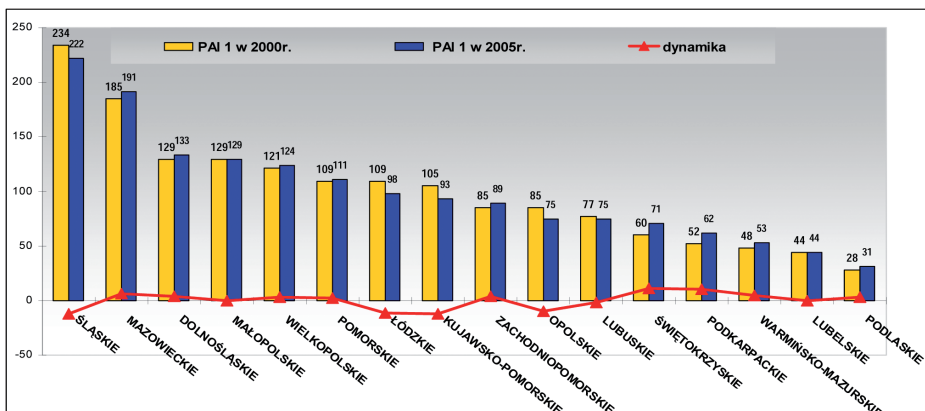
gdzie: Av – średnia arytmetyczna, $S(x)$ – odchylenie standardowe.

Badanie przeprowadzono na bazie danych z roku 2005.

Województwo mazowieckie na mapie potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej – wyniki badań

Od wielu lat, z uwagi na obecność obszaru metropolitalnego Warszawy, województwo mazowieckie postrzegane jest jako jeden z najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie obszarów Polski. Potwierdzają to wyniki badań Instytutu Przedsiębiorstwa, przeprowadzone porównawczo dla lat 2000 i 2005. W obu okresach wskaźnik PAI1 plasował województwo mazowieckie na czele polskich regionów (rys. 1).

Rys. 1. Atrakcyjność inwestycyjna Polski wg województw w latach 2000 i 2005, w oparciu o wskaźnik PAI1 (w % średniej krajowej)

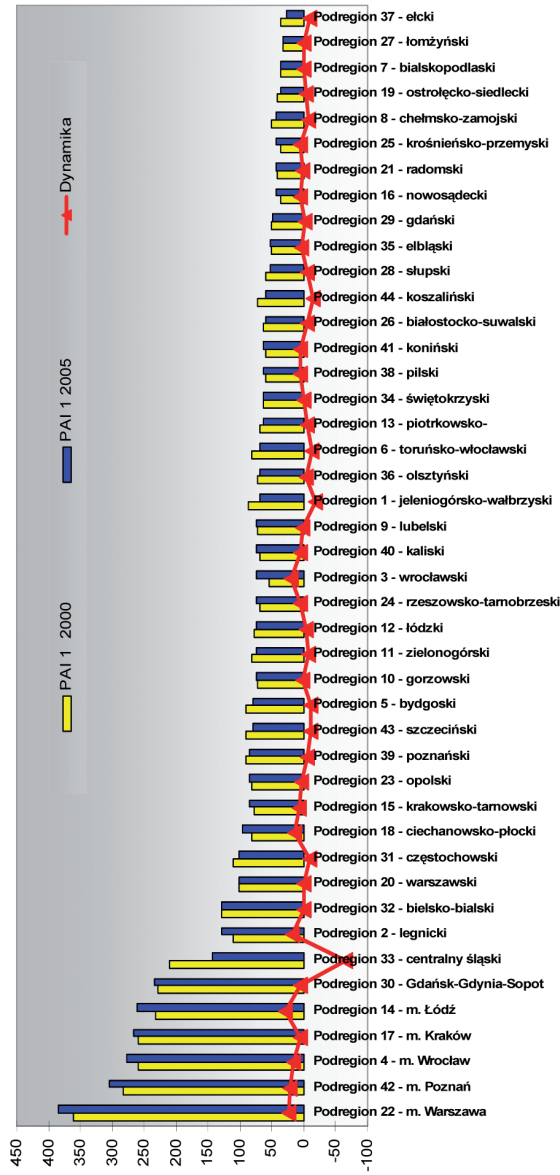
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań

Jak wynika z rysunku 1, w 2005 roku województwo mazowieckie ustępowało pod względem atrakcyjności inwestycyjnej jedynie województwu śląskiemu, przy czym dystans pomiędzy nimi w analizowanym okresie uległ zmniejszeniu. Jednocześnie zwraca uwagę znaczna przewaga obu przodujących województw nad pozostałymi. Jeśli uwzględnimy, że województwa są wielkimi skupiskami ludności, kreującymi znaczną podaż pracy i wielki popyt na dobra i usługi, to przyznanie im „palmy pierwszeństwa” na mapie inwestycyjnej Polski nie budzi wątpliwości.

Tabela 1. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów województwa mazowieckiego w latach 2000 i 2005, wg klas mikroklimatów (A-F)

Podregion	Mikroklimat				Wskaźnik PAI1
	Uwarunkowania demograficzne	Infrastruktura techniczna	Infrastruktura społeczna	Rynek zbytu	
Warszawa					
2000	A	A	A	A	A
2005	A	A	B	A	A
Podregion warszawski					
2000	D	D	D	B	C
2005	D	D	A	C	C
Podregion radomski					
2000	E	D	F	E	E
2005	E	D	E	D	E
Podregion ciechanowsko-płocki					
2000	D	D	D	C	D
2005	E	D	E	A	D
Podregion ostrołęcko-siedlecki					
2000	F	E	D	E	E
2005	F	E	C	E	E
Województwo mazowieckie					
2000	A	C	C	A	A
2005	B	C	B	A	A

Rys. 2. Atrakcyjność inwestycyjna Polski wg województw w latach 2000 i 2005, w oparciu o wskaźnik PAI 1 (w % średniej krajowej)

Źródło: Opracowanie własne

Województwo mazowieckie uzyskuje szczególnie wysokie oceny w zakresie atrakcyjności rynkowej (pierwsze miejsce wśród wszystkich województw Polski), co jest efektem znacznie wyższych niż przeciętnie w kraju dochodów tak ludności, jak i podmiotów gospodarczych. Świadczy o tym fakt, iż dochody gmin z tytułu podatku PIT na 100 mieszkańców oraz dochody budżetów gmin z podatku CIT na 1000 pracujących były w badanych latach na Mazowszu około dwukrotnie wyższe niż w innych regionach Polski. Maleje natomiast atrakcyjność demograficzna, głównie za sprawą starzenia się ludności. Wobec pogarszających się warunków świadczenia usług zdrowotnych może to stanowić w długim okresie zagrożenie (tabela 1).

Województwo mazowieckie jest jednak przy tym silnie zróżnicowane, o czym świadczy rysunek 2. W regionie tym jest położone zarówno centrum gospodarcze Polski – aglomeracja Warszawy, jak i mało atrakcyjne obszary wiejskie (podregion ostrołęcko-siedlecki). Warszawa zajmuje niekwestionowane najwyższe miejsce pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, przy czym tę przewagę utrzymała w latach 2000-2005 nad kolejnymi przodującymi pod tym względem podregionami: Poznaniem, Wrocławiem i Krakowem. Na podstawie analizy danych można jednak zauważyć zmniejszenie atrakcyjności stolicy w dziedzinie infrastruktury społecznej, szczególnie w zakresie dostępu do usług medycznych.

Jednocześnie można zauważyć, że część zachodnia strefy podmiejskiej Warszawy, mimo korzystnego położenia, nie należy do szczególnie atrakcyjnych. W 2000 oraz 2005 roku tworzący ją podregion warszawski został zaliczony do grupy C. Zmniejszyła się atrakcyjność rynkowa tego obszaru względem innych jednostek tego szczebla (spadek z klasy B do klasy C), mimo poprawy w dziedzinie infrastruktury społecznej (awans z klasy D do A), wywołanej inwestycjami w budownictwo mieszkaniowe. Wskazuje to na niewielki wpływ aktywizujący inwestycji w mieszkalnictwo na kreowanie dochodów ludności oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Pozostałe podregiony wchodzące w skład województwa, czyli ostrołęcko-siedlecki oraz radomski, utrzymują się w ostatniej dziesiątce rankingu. W latach 2000-2005 zaobserwowano niewielkie pozytywne zmiany w dziedzinie atrakcyjności inwestycyjnej. Poprawiła się atrakcyjność rynkowa podregionu radomskiego (awans z klasy E do klasy D), co można wiązać z systematyczną poprawą na rynku pracy i pierwszymi sukcesami w rewitalizacji tego rejonu. Sukces odnotowano także w dziedzinie kreowania atrakcyjności rynkowej podregionu ciechanowsko-płockiego (awans z klasy C do A), na co ma wpływ wzrost dochodów budżetu gmin

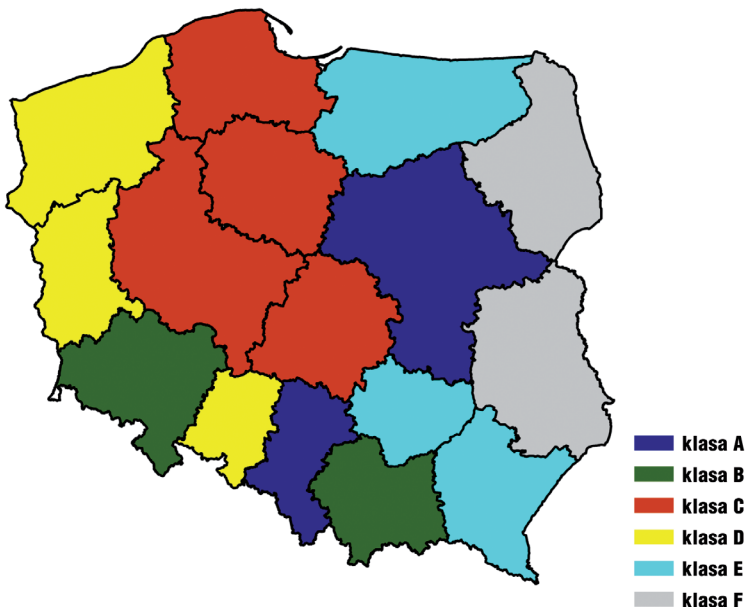

z podatku CIT, wywołany obecnością w Płocku wysoce rentownego przemysłu rafineryjno-petrochemicznego. Niepokój budzi natomiast pogarszanie się atrakcyjności demograficznej tego rejonu, spowodowane starzeniem się ludności tego podregionu.

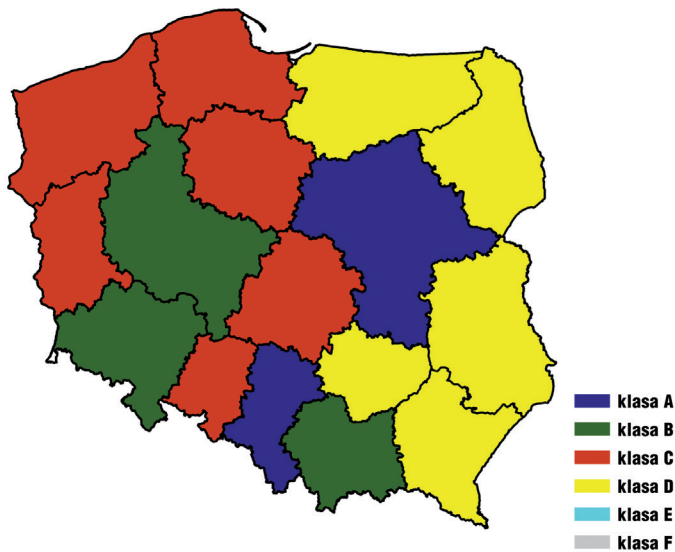
Miejsce województwa mazowieckiego na mapie potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej – w ujęciu rozszerzonym

Zachowanie zasady porównywalności ocen dla regionów różnych szczebli taksonomicznych powoduje znaczną redukcję zmiennych diagnostycznych. Z tego też względu zespół badawczy Instytutu Przedsiębiorstwa SGH stworzył drugi wskaźnik potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2. W odróżnieniu od pierwszej propozycji, wskaźnik ten został rozszerzony o mikroklimat „kapitał ludzki”, oparty o jakościowe aspekty dostępu do zasobów pracy. Ponadto dołączono mikroklimat B+R oraz wzbogacono zakres zmiennych, składających się na mikroklimat „infrastruktura społeczna”.

Rys. 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w 2000 roku (PAI 1)

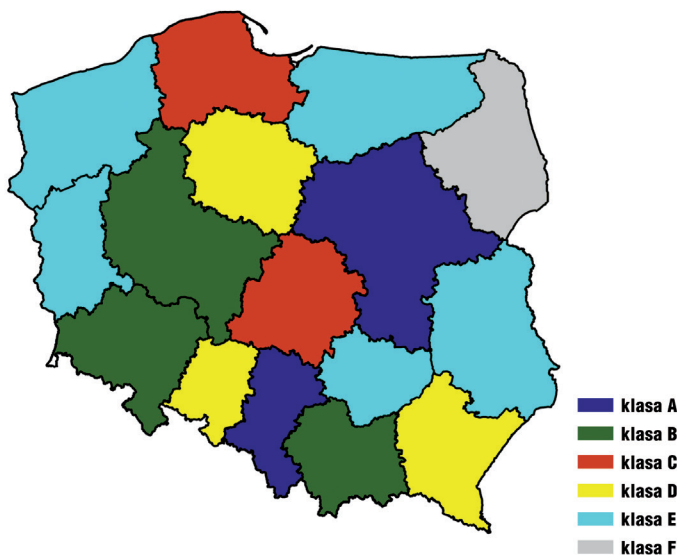

Rys. 4. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w 2005 roku wariant I (PAI 1)

Źródło: Raport z badania

Rys. 5. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w 2005 roku wariant II (PAI 2)

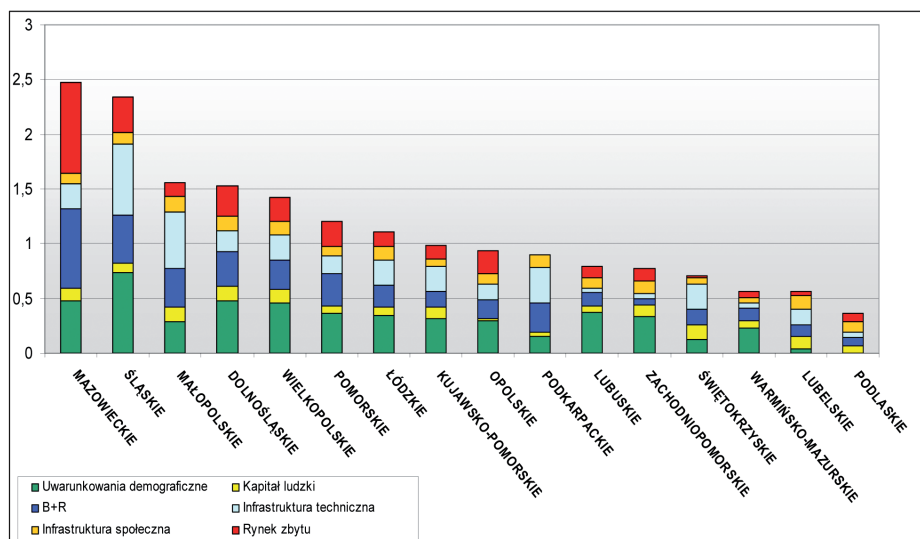

Źródło: Raport z badania

W efekcie powstał wskaźnik o znacznie większej wartości merytorycznej. Jednakże z uwagi na brak stosownych danych, możliwości aplikacyjne tego miernika sprowadzają się do możliwości analitycznych na poziomie regionów szczebla NUTS2, przy czym nie ma możliwości zastosowania go dla roku 2000. Z tego względu możliwe jest jedynie wskazanie pozycji województwa mazowieckiego wśród innych sklasyfikowanych tą metodą województw oraz ukazanie mocnych i słabych stron tego województwa (rys. 5).

W oparciu o wskaźnik PAI 2, za najbardziej atrakcyjny region w Polsce należy uznać województwo mazowieckie, na co wpłynęła przede wszystkim bardzo wysoka atrakcyjność rynku zbytu. Złożyła się na to zarówno relatywna zamożność mieszkańców, jak i dobre wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw. Niezwykle istotny okazał się także wysoki poziom rozwoju sfery badawczo-rozwojowej. Oba te czynniki, plasujące Mazowsze w cząstkowych rankingach odpowiednich mikroklimatów w klasie A, decydują o przewadze tego regionu nad pozostałymi polskimi województwami (rys. 6).

Rys. 6. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna Polski wg województw w 2005 roku, wg głównych komponentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Słabą stroną województwa jest natomiast infrastruktura społeczna (klasa E) i techniczna (klasa C), co powinno być wyraźną wskazówką dla władz państwowych i samorządowych. Pod względem oceny mikroklimatu infrastruktury społecznej województwo mazowieckie zajęło odległą 12 pozycję wśród polskich województw. Najbardziej drastyczne zaniedbania powstały w dziedzinie zagospodarowania turystycznego (ostatnia lokata wśród 16 województw), jak również w dziedzinie służby zdrowia (ostatnie miejsce pod względem społecznej dostępności do aptek).

Mimo tych niedociągnięć, Mazowsze należy do najbardziej atrakcyjnych regionów Polski. Warto przy tym zauważyć, że różnica w tym zakresie pomiędzy województwami mazowieckim a śląskim jest bardzo niewielka. Mazowsze wygrywa konkurencję z Górnym Śląskiem pod względem poziomu rozwoju sfery badawczo-rozwojowej oraz pod względem atrakcyjności rynku zbytu. Ustępuje natomiast pod względem demograficznym, a także infrastrukturalnym (podstawowa infrastruktura techniczna).

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województwa mazowieckiego

Atrakcyjność inwestycyjną można rozpatrywać nie tylko poprzez pryzmat walorów lokalizacyjnych, ale i efektów wykorzystania poszczególnych rodzajów kapitału. Biorąc powyższe za punkt wyjścia, a także dostrzegając dwie kategorie beneficjentów przepływów kapitałowych, tj. przedsiębiorców oraz jednostki samorządu terytorialnego, zespół zaproponował nowy wskaźnik – wskaźnik rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej RAI. Wskaźnik ten może być stosowany jedynie na poziomie województw lub makroregionów, bez możliwości retrospekcji dla 2000 roku.

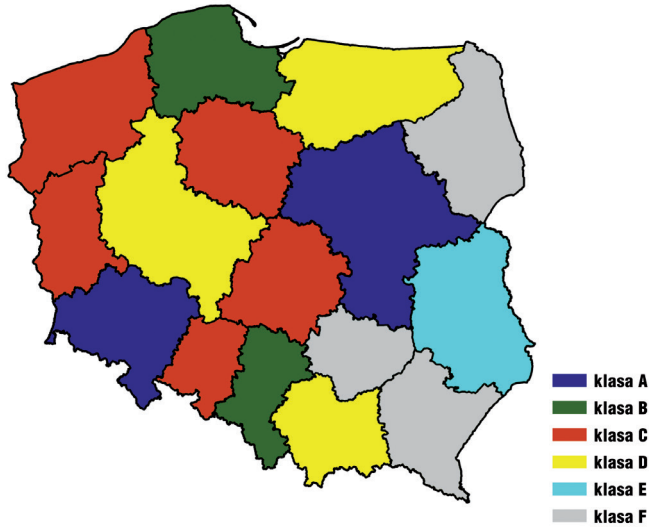
Na podstawie obliczeń wskaźnika RAI, dokonanych dla 2005 roku, województwo mazowieckie można zaliczyć do najbardziej atrakcyjnych regionów dla inwestorów (rys. 7).

W odróżnieniu od wcześniej prezentowanych wskaźników, mamy w tym przypadku do czynienia z konkutowaniem o „palmę pierwszeństwa” pomiędzy województwem mazowieckim a dolnośląskim. Korzystną pozycję osiągnęło także województwo śląskie.

Mazowsze wyróżnia wysoka ocena: mikroklimatu samofinansowania i rentowności majątku jednostek samorządu terytorialnego, jak również i wysoka ocena produktywności pracy przedsiębiorstw (rys. 8).

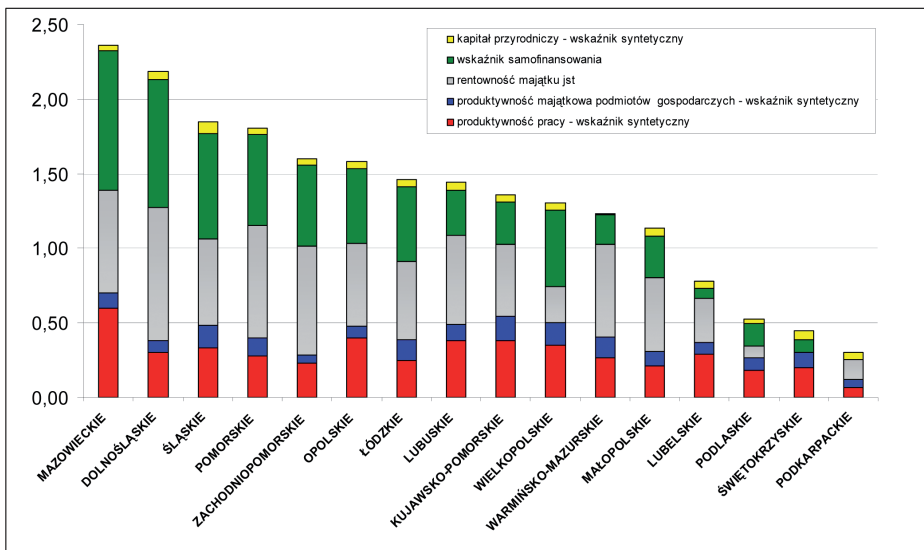
Oceny te wskazują na dobre zarządzanie jednostkami samorządu terytorialnego Mazowsza, jak i wysokie walory zasobów pracy w przedsiębiorstwach tego regionu.

Rys. 7. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna (RAI) w Polsce wg województw, w 2005 roku

Źródło: Raport z badań. Atrakcyjność regionów Polski dla inwestycji w sferze usług

Rys. 8. Wskaźnik rzeczywistej ekonomicznej atrakcyjności inwestycyjnej wg głównych składników, wg województw w 2005 roku

Źródło: Opracowanie własne

Słabą stroną Mazowsza jest zaś niewłaściwe zarządzanie zasobami kapitału przyrodniczego. Mikroklimat „kapitał przyrodniczy” plasuje bowiem województwo mazowieckie w klasie E. Jako ilustrację tego zjawiska można podać fakt, iż w 2005 roku Mazowsze zajęło przedostatnie miejsce wśród polskich województw pod względem neutralizacji lub zatrzymywania emisji zanieczyszczeń powietrza. Poniżej średniej plasuje się także ocena województwa mazowieckiego pod względem produktywności majątkowej przedsiębiorstw (klasa D). Wskazuje to na relatywnie dużą przestarzałość i małe zaangażowanie przedsiębiorstw w inwestycje służące unowocześnieniu aktywów trwałych przedsiębiorstw. Trzeba jednak stwierdzić, że wnioski te są w różnym stopniu adekwatne do atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych podregionów, wchodzących w skład województwa mazowieckiego.

Zakończenie

Województwo mazowieckie jest zaliczane do najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie regionów Polski. W oparciu o zaproponowane nowe wskaźniki pomiaru atrakcyjności można stwierdzić, że województwo mazowieckie plasuje się w ścisłej czołówce najbardziej atrakcyjnych pod tym względem regionów.

Do kluczowych mocnych stron województwa mazowieckiego, jako środowiska napływu inwestycji, należy zaliczyć:

- bardzo atrakcyjny rynek zbytu, kreowany zarówno przez mieszkańców, jak i podmioty gospodarcze,
- wysoki poziom rozwoju sfery badawczo-rozwojowej w porównaniu do innych województw Polski,
- dobre zarządzanie majątkiem jednostek samorządu terytorialnego, co przekłada się na wysokie oceny samofinansowania i rentowności ich majątku,
- wysoką jakość kapitału ludzkiego, co przejawia się wysoką produktywnością i rentownością pracy.

Słabe strony województwa tworzą zaś:

- niedorozwój infrastruktury społecznej, szczególnie związanej ze służbą zdrowia oraz kreowaniem usług turystycznych,
- postępujące starzenie się ludności,
- niedostateczna troska o stan środowiska przyrodniczego.

Wskazane powyżej cechy, składające się na mocne i słabe strony województwa, wykazują silne zróżnicowanie wewnątrzregionalne. Wynika to z faktu, że na terenie województwa mazowieckiego mamy do czynienia z układem dychotomicznym typu rdzeń – peryferia. Rdzeniem jest aglomeracja warszawska, szczególnie jej

centralna część, a peryferia tworzą obszary wiejskie, położone na wschodzie województwa (szczególnie podregion ostrołęcko-siedlecki).

Z tego względu zasadne jest prowadzenie, nawet w ograniczonym zakresie, studiów w niższych skalach terytorialnych, tj. podregionalnej lub nawet powiatowej. Im większa jest bowiem kompilacja danych, tym większe powstają zafałszowania opisywanej rzeczywistości. Z drugiej zaś strony, rosnące zróżnicowanie przestrzeni i rosnący poziom jej złożoności wymaga od badacza stosowania coraz bardziej rozbudowanych narzędzi diagnostycznych. Ich zastosowanie jest zaś ograniczone dostępem do danych statystycznych. Dlatego najbardziej pożądane jest jednoczesne posługiwanie się różnymi miarami. W świetle przedstawionych wyników badań, zasadne jest więc włączenie do nich zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu nowych wskaźników.

STRESZCZENIE

W roku 2007 w Instytucie Przedsiębiorstwa SGH przeprowadzono badanie naukowe, którego celem była analiza porównawcza potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej wszystkich regionów Polski, w podziale na województwa i podregiony. W oparciu o zaproponowane nowe wskaźniki można stwierdzić, że województwo mazowieckie plasuje się w ścisłej czołówce najbardziej atrakcyjnych regionów.

Do kluczowych mocnych stron województwa mazowieckiego należy zaliczyć :

- bardzo atrakcyjny rynek zbytu,
- wysoki poziom rozwoju sfery badawczo-rozwojowej,
- dobre zarządzanie majątkiem jednostek samorządu terytorialnego,
- wysoka jakość kapitału ludzkiego.

Słabe strony zaś województwa tworzą:

- niedorozwój infrastruktury społecznej,
- postępujące starzenie się ludności
- niedostateczna troska o stan środowiska przyrodniczego

Wskazane powyżej cechy wykazują silne zróżnicowanie wewnątrz regionalne. Wynika to z istnienia w województwie mazowieckim układu dychotomicznego typu rdzeń - peryferia. Rdzeniem jest aglomeracja warszawska, szczególnie jej centralna część, a peryferia tworzą obszary wiejskie, położone na wschodzie województwa (szczególnie podregion ostrołęcko-siedlecki).